

HONDERD PROCENT TEXTIEL

derde verdieping

Textiel is altijd en overal. In kleding en interieur, maar ook op onverwachte plekken. Denk maar aan theezakjes, kunstgras of schildersdoek. Elk stuk stof draagt een verhaal met zich mee. Van grondstoffen over makers tot gebruikers, met daartussen vaak een hele weg.

De tentoonstelling toont je hoe textiel gemaakt wordt, van katoenpluis tot afgewerkt textielproduct. Laat je meevoeren naar de spinnerij, weverij, ververij en het confectieatelier. Ontdek de ingenieuze machines, fascinerende verhalen en kleurrijke stalenboeken.

Kijk mee over de schouder van de gedreven makers in het textielatelier. Test de spin- en weeftechnieken zelf eens uit. Wandel binnen in de wondere en veelzijdige wereld van textiel, vroeger en vandaag. Waar ambacht en industrie samenkomen met honderd procent passie voor textiel.

Spinnen

Spinnen is draad maken. De gebruikte grondstoffen of vezels kunnen plantaardig, dierlijk of kunstmatig zijn. Ze worden uitgerekt en in elkaar gedraaid tot ze een gelijkmatige en sterke draad vormen. Die wordt op een spoel gewonden om er daarna een stof mee te weven.

Al sinds de prehistorie spinnen mensen met de hand, met eenvoudige hulpmiddelen. Door de komst van het spinnewiel uit India gaat het spinnen vanaf de middeleeuwen plots sneller. De industriële revolutie brengt vanaf de 18e eeuw steeds ingenieuzere spinmachines met zich mee. In stoffige spinnerijen met veel werkvolk en meterslange machines worden vlas, katoen, wol of jute tot draad gesponnen.

In de 20e eeuw zoekt de industrie nieuwe technieken om ook garen te maken uit synthetische grondstoffen. Doorgedreven automatisering leidt vanaf de jaren 1970 tot minder jobs. De productie verhuist naar landen waar de lonen lager zijn. Vandaag blijven er in België nauwelijks nog spinnerijen over.

Weven

Weven is een eeuwenoude techniek om textiel te maken. Er zijn twee groepen draden nodig: de ketting en de inslag. De kettingdraden worden verticaal op het weefgetouw of weefraam gespannen.

De inslagdraden worden horizontaal tussen de kettingdraden geweven. Draad per draad weef je zo een lap stof.

De kleuren, de weefbinding, de grondstof en de dichtheid van de garens bepalen hoe de stof eruitziet en aanvoelt. Wereldwijd bestaan er ontelbaar veel weeftechnieken. Vakmanschap en kennis zijn onmisbaar.

De weefgetouwen ondergaan in drie eeuwen tijd een gigantische omwenteling. Van trage handweefgetouwen over kletterende schietspoelgetouwen tot reusachtige computergestuurde weefmachines. De industriële machines produceren steeds sneller, met alsmaar minder mankracht. Nieuwe technologieën maken ingewikkelde patronen en weefsels mogelijk.

Veredeling

Wassen, bleken, verven of bedrukken. Een stof glanzend of net zachter maken. Textiel chemisch behandelen zodat het krimpvrij, kleurvast, vuilafstotend of brandvertragend wordt... Veredeling omvat een hele waaier aan technieken om textiel speciale eigenschappen of een ander uitzicht te geven.

Geen textiel zonder kleur. Al duizenden jaren lang wordt textiel geverfd en bedrukt. Eerst met kleurstoffen uit de natuur, vanaf de 19e eeuw met chemische kleurstoffen. Kleur voegt betekenis toe aan textiel: van politieke, sociale of religieuze symboliek over persoonlijke smaak en esthetiek tot commerciële modetrends.

Belgische textielbedrijven zetten de laatste decennia sterk in op gespecialiseerde veredeling en technisch textiel. Hier komt steeds meer chemie bij kijken. Zo krijgt het textiel allerlei extra functies of wordt de kwaliteit verbeterd. Maar het gebruik van chemische stoffen brengt ook risico's voor mens en milieu met zich mee.

Confectie

Snijden, stikken en strijken aan de lopende band. In het confectieatelier worden verschillende stukken stof op basis van een ontwerp en patronen aan elkaar gezet tot allerlei textielproducten. Broeken, handschoenen of beddenlakens: stuk voor stuk worden ze nauwkeurig afgewerkt.

De uitvinding van de naaimachine rond 1850 betekent een ware revolutie. Het eeuwenoude ambacht van kleermaker evolueert naar een moderne industrie. Maatwerk ruimt plaats voor massaproductie in standaardmaten. Verbeterde naai- en snijmachines en de invoering van bandwerk leiden tot een snellere en goedkopere productieketen.

Confectie blijft een zaak van veel handenarbeid. Belgische confectiebedrijven verhuizen de productie vanaf de jaren 1980 daarom steeds vaker naar lageloonlanden. De kledingindustrie is in handen van grote internationale winkelketens. Fast fashion, milieuvervuiling en de uitbuiting van de werknemers roepen vragen op. Duurzaam, eerlijk en circulair textiel probeert een alternatief te bieden.

Staalkamer

Laat je verwonderen door de verrassende wereld van textiel. Onderzoek en innovatie zorgen voor een hele waaier aan grondstoffen en toepassingen. Elk hebben ze hun voor- en nadelen qua gebruik, een verschillende ecologische voetafdruk en andere opties voor recycling.

Al duizenden jaren wordt textiel geproduceerd uit natuurlijke vezels, afkomstig van planten en dieren. Vanaf het einde van de 19e eeuw komen daar kunstmatige textielvezels bij, door de mens gemaakt. Soms met een natuurlijke basisgrondstof zoals cellulose uit hout. Andere zijn dan weer zuiver synthetisch, gewonnen uit petroleum en aardgas.

Veel textielproducten bestaan uit een mix van verschillende grondstoffen. Denk maar aan je katoenen jeansbroek die ook elastaan bevat voor de stretch. Technisch textiel op basis van synthetische grondstoffen duikt steeds meer op in het dagelijks leven en de industrie. Van agrotexiel in de land- en tuinbouw tot steriel textiel in de zorgsector. Van maandverband tot theezakje. Van isolatiemateriaal tot autoband. Je kan het zo gek niet bedenken of er zit textiel in.

Kennishub

Verdiep je hier in de thema's, technieken en objecten die in het Industriemuseum aan bod komen. Ontdek aan de computer de uitgebreide museumcollectie, stap mee in boeiende collectieverhalen of snuister in de kennisbank van expertisecel ETWIE. Nestel je neer en blader door enkele razend interessante boeken en tijdschriften van de museumbibliotheek.

Heb jij zelf iets boeiends te vertellen? Weet je nog hoe een bepaalde machine werkt, heb je meer info over één of ander bedrijf of herken je één van de objecten? Verrijk dan de museumcollectie door jouw verhaal, kennis of ervaring met ons te delen.

Wist je trouwens dat het museum ook een heuse maakplek is? Kennis en vakmanschap in hoofden, handen en harten wordt doorgegeven aan nieuwe generaties. Bewonder de creaties en producten die in het textiel- en drukatelier worden gemaakt.